

דף כט.

עין משפט א.

או"ח סימן יז פעיף ג

ג. ד. קטן היודע להתעטף ^י אביו צריך לקחת לו ציצית לחנכו ^כ.

הגה: ודוקא שיודע להתעטף בב' ציציות לפניו וב' ציציות לאחוריו וגם יודע לאחוז הציציות בידו בשעת קריאת שמע.

או"ח סימן לז פעיף ג

ג. ג. קטן היודע לשמור תפילין בטהרה ושללא ישן בהם חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו.

הגה: וי"א דקטן זה היינו בן י"ג שנים ויום אחד ^ל וכן נהגו ואין לשנות.

או"ח סימן תרנז פעיף א

א. א. קטן היודע לנענע לולב ^מ כדינו אביו חייב לקנות לו ^נ לולב כדי

^י וי"א כבן ט' שנים וי"א הפקח בן שש ואינו פקח כבן שבע, ויש שכתבו דמשהגיע לג' שנים צריך לחנכו במצות ציצית וסימן לדבר ובשנה הרביעית יהיה לכם קודש.

^כ וגם יברכו עליהם כדי להתלמד כמו בחינוך של שאר מצות, לבוש. ועיין בכה"ח אות י"ב שדן אם אביו חייב לקחת לו ציצית רק אם יש לו בגד בן ד' כנפות לקטן או שחייב אפ"י לקחת לו בגד בן ד' כנפות כדי לחנכו במצוות.

^ל אך אנו אין לנו אלא דברי הב"י והוא כבן ט' כבן עשר. מ"מ היום נהגו להניחם ב' או ג' חודשים לפני שיהיה בן י"ג שנים ויום אחד, מ"א ס"ק ד'. וקטן בן י"ג שנים ויום אחד הוא חייב בעצמו בתפילין מן התורה אף שלא הביא עדיין ב' שערות שסומכין על חזקה דרבא, כה"ח אות י"ג-י"ד.

^מ משנה וגמ' סוכה מ"ב ע"א, והיודע לנענע היינו מוליך ומביא מעלה ומוריד. ב"י בשם הירושלמי. ואע"פ שאינו בקי ממש בנענועים ובסדר שלהם, כ"כ הרדב"ז בח"ג סי' תקנ"ח, וי"א דאינו חייב בחינוכו רק ביודע גם סדר הנענועים. כה"ח אות ב'.

^נ ודעת מהרש"ל שאין צריך לקנות לו לולב אלא אחר שיצא אביו יתן אותו לבנו לברך עליו, וכך משמע בתוס' ערכין ב' ע"ב.

ואם רגילים כולם להחזיק לולב בהלל ובנענועים יקנה לו משלו, ועוד דביום הראשון א"א ליתן לקטן כמתנה ע"מ להחזיר אפ"י הגיע לעונת פעוטות דידע לקנות ואינו יודע להקנות בחזרה. כה"ח אות ה'.

^ו ואין ליתן לקטן ביום הראשון בשאלה דגם הקטן מדרבנן חייב לחנכו בשלכם, דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, ושאלו אין יוצאין בו ביום הראשון. וצריך עיון אם

לחנכו במצות.

י"ד סימן רמה פעיף ה

ה. ה. משיתחיל בנו לדבר מתחיל ללמדו ׀ "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" ופסוק ראשון מקריאת שמע ואח"כ מלמדו מעט מעט עד שיהיה כבן ששׂ או כבן שבע ואז מוליכו אצל מלמד תינוקות.

א"ח סימן תרמ פעיף ב

ב. ב. קטן שאינו צריך לאמו שהוא כבן חמש כבן ששׂ ׀ חייב בסוכה מדברי חכמים ׀ כדי לחנכו במצות.

א"ח סימן תרעז פעיף ב

ב. ב. קטן שהגיע לחינוך צריך להדליק ק.

א"ח סימן תרפט פעיף א

א. א. הכל חייבים בקריאתה ׀ אנשים ונשים וגרים ועבדים משוחררים, ומחנכים הקטנים ש לקרותה.

צריך לחנך הקטן כלולב בימי חוה"מ דהוי תרתי דרבנן, אך המשב"ז פשוט לו דצריך לחנך גם במצות דרבנן וכן הסכים בביכורי יעקב. וכ"כ המ"ב אות ג'.
ס. מברייתא סוכה מ"ב ע"א.

ע. והרמ"א בסעיף ח' כתב דמבן ג' שנים שלימות מלמדין אותו אותיות התורה, מהרב אברבנאל בפירושו על אבות ואולי לאותיות א"צ מלמד תינוקות.

פ. כל אחד לפי חריפות שכלו. ט"ז ס"ק ב'. והב"ח כתב בן חמש שלימות שנכנס לבן שש ואביו בעיר, ואם אין אביו בעיר בן שש שלימות, באינו חריף אבל בחריף כבן ארבע חייב בחינוך אם אינו נגרר אחרי אמו. מ"ב בשער הציון אות ה'.

צ. אבל מן התורה פטור עד שיהיה בן י"ג שנים ויום אחד והבת בת י"ב שנים ויום אחד. ואמו אינה חייבת לחנכו כמ"ש בסי' שמ"ג, אך י"א דהב"ד חייבים לחנכו. ובא"ר כתב דאם אין לו אב אמו חייבת לחנכו, ואם גם אם אין לו ב"ד חייבים לחנכו, אבל להפרישו מלא תעשה אין מחוייבין. ועיין בכה"ח אות י"א.

ק. היינו ביש לו בית משלו, וע"כ מדליק ומברך, וזה לפי מנהג השו"ע, אבל לפי מנהג הרמ"א בסי' תרע"א שכל אחד מדליק א"כ קטן זה ג"כ מדליק לעצמו.

ר. מברייתא בריש ערכין ב'.

ש. היינו שהגיעו לחינוך.

אור"ח פימן תרטז פעיף ב

ב. קטן בן ט' שנים שלימות, או בן עשר שנים שלימות אם הוא תש כח מחנכין אותו לשעות ^ה, אם היה רגיל לאכול בב' שעות ביום מאכילין אותו בג' או בד' שעות, ולפי כח הבן מוסיפין לענות אותו בשעות.

הגה: וה"ה לקטנה הבריאה ^א.

ג. בן י"א שנים שלמות בין זכר בין נקבה ^ב מתענין ומשלימין מדברי סופרים כדי לחנכן במצוות.

הגה: וי"א שא"צ להשלים כלל מדרבנן. ויש לסמוך עליהם בנער כחוש ^ג.

הגה: בכל מקום שמחנכין אותו באכילה מחנכין אותו ברחיצה ובסיכה ^ד.

ד. בת י"ב שנים ויום אחד והבן בן י"ג שנים ויום אחד שהביאו ב' שערות הרי הם כגדולים לכל המצות ומשלימים מן התורה, אבל אם לא הביאו ב' שערות עדיין קטנים הם ואינם משלימים ^ה אלא מדברי סופרים.

הגה: ואפי' רך וכחוש צריך להשלים ^ו דחיישינן שמא נשרו השערות וחיובו

ת. ומצוות חינוך לא שייכת אלא באב ולא באם, ומ"מ לא תיתן לו לאכול בידים. מ"ב אות ב'. וי"א דגם אמו חייבת לחנכו כמ"ש בס"י שמ"ג, ובכה"ח שם אות ט'. וכן האב חייב לחנך את בתו.

ו. ומדברי הזוהר בפ' בלק דף ר"ג ע"א מבואר דחינוך תענית לתינוקות ולהביאן ליבהכנ"ס ביה"כ היא סגולה נפלאה להציל אותם מחולי האסכרה. כה"ח אות י'.

א. שאם היא בריאה מעשר שנים שלימות, ואם היא חלשת מזג מבת ט' שנים, וי"א דבקטנה בריאה מחנכים אותה מבת ח' שנים שלימות.

ב. שלא חילקו בשל דבריהם. ב"י.

ג. אבל בכריא יש לפסוק כדברי השו"ע, והיום חשיבי כחולים ולכן אין מדקדקין בזה"ז להתענות גם בשנת י"ב אפי' כשהוא בריא. כה"ח אות י"ז.

ד. היינו מבין ט' שנים שלימות מחנכין אותו שלא לרחוץ ולסוך כלל.

ה. ומיירי בנשלם י"ג שלו ביום הכיפורים ובדקו אותו כל היום ולא הביא סימנים. מ"ב אות י"א.

ו. מיירי בנשלם הי"ג קודם יוה"כ או אפי' ביום הכיפורים ולא בדקו אותו כל היום בזה חייב להשלים מספק דאורייתא. מ"ב אות י"ב.

מן התורה.

ב. ה. קטן שהוא פחות מבן ט' שנים אין מענין אותו כלל^ז אפי' לשעות כדי שלא יבא לידי סכנה.

הגה: ואפי' אם רוצה להחמיר על עצמו מוחין בידו.

דף כט:

עין משפט ב.

יו"ד סימן רלג פעיף א

א. א. קטן בן י"ב שנה ויום אחד, וקטנה בת י"א ויום אחד, אם יודעים לשם מי נדרו ונשבעו נדריהם נדר ושבעתם שבועה^ח, אע"פ שלא הביאו ב' שערות.

ובודקין כל שנת הי"ג לזכר ושנת הי"ב לנקבה^ט, אבל קודם שיהיה י"ב שנים לזכר וי"א שנים לנקבה אפי' יודעים לשם מי נודרים אינו נדר.

הגה: וגוערים בהם ומכין אותם שלא ילמדו לשונם בנדרים ושבועות, ואם זה דבר קל ואין בו עינוי נפש אומרים להם שיעמדו בנדרם ושבועתם כדי שלא ירגילו עצמם בזה.

א. ב. מיום י"ג שנים ויום אחד לזכר, ומיום י"ב ויום אחד לנקבה, אע"פ שאין יודעים לשם מי נודרים נדריהם נדר^י.

ז. וְהַיְינוּ שמונעין בעדו ואפי' לשעות, ב"י בשם הכלבו. מ"ב אות י"ד.

ואסור להאכיל הקטנים יותר ממה שצריך להם. כה"ח אות כ"ד.

ח. ממשנה בנדה דף מ"ה ע"ב, ומשמעות המשנה שם אפי' לא הביאו ב' שערות.

ט. ואפי' בדקום בתחילת השנה של שנת י"ג ונמצאו יודעים לשם מי נדרו, אח"כ בסוף השנה אינו נדר עד שיבדקום פעם אחרת. ש"ך מב"י.

י. ואע"פ שלא הביאו ב' שערות. ש"ך.